

První jarní, za tajemstvím kněžny sv. Ludmily, do jeskyně a to vše pod heslem

„modrá je dobrá“ 21. 3. 2015

vlakem se přiblížíme do Berouna, z nádraží po modré budeme mírně stoupat na kopec do vesnice Tetín. Ještě než budeme nasávat tajemnou atmosféru místa a číst tajemná jména na náhrobcích historického hřbitova, zastavíme se na vyhlídce Damil, snad bude vidět do daleka.

Historický Tetín patří k nejstarším vesnicím v České republice. Místo bylo osídleno již v paeolitu a době hradištní. Počátky Tetína jsou v pověstech spojovány s Krokovou dcerou Tetou, ale archeologicky je datován do poloviny 10. století. Byl zde dřevěný knížecí dvorec, který byl vdovským sídlem kněžny sv. Ludmily, která zde byla v roce 921 zavražděna. Tetínu věnoval dvě básně i Jaroslav Seifert.

Na skále nad řekou je místo opředené řadou pověstí a tajemství. Zřícenina hradu Tetín nabízí úžasný výhled na Berounku. Už ve 13. století fungovalo místo jako královský hrad, o který se zasloužil Václav II. Sám Karel IV. připojil Tetín ke karlíštejnskému panství. Roku 1422 se na hradě podepsal nájezd a vypálení od husitů, od té doby místo chátrá a zůstává jen zříceninou.

Bohužel náš výlet do těchto míst je příliš brzy, takže se ke zbytkům hradu nedostaneme, přístupný je hrad až od července.

Kromě zříceniny hradu Tetín jsou v místě k vidění tři překrásné kostely. Dva románské kostely sv. Kateřiny Alexandrijské a sv. Jana Nepomuckého. Trojici poutních míst doplňuje raně gotický kostel sv. Ludmily. Raritou je fara ze 14. století, kde pobýval Václav Hájek z Libočan. Překrásnou stavbou je zámek, kde se narodil spisovatel a filolog Václav Vojáček (21. 7. 1821 – 25. 2. 1898).

V čele zámku jsou funkční hrající hodiny, hrající od 9 - 19 každou celou hodinu melodii písně Nad Berounkou pod Tetínem.

Oltář v kostele sv. Ludmily

kostel sv. Ludmily

Až do Tetínských skal

Překrásná přírodní rezervace **Tetínské skály** láká turisty z celé republiky. V okolí je celkem 50 krasových jeskyní, největší je Terasová Jeskyně v Kavčím lomu s délkou přes 240 metrů. Na stěnách rostou vápnomilné rostliny a byliny. Právě kvůli ochraně vzácných druhů je vstup do rezervace velmi omezený.

Pokračujeme po modré turistické značce, snad bude sjízdná, a jedem do přírodní rezervace Koda.

NPR Koda byla vyhlášena již v roce 1952 na rozloze 463,64 ha. Patří mezi nejstarší chráněná území v Chráněné krajinné oblasti Český kras. Je to členité a převážně zalesněné území na jih a západ od Berounky mezi Tetínem, Tobolkou a Srbskem. Území je součástí Evropsky významné lokality. Geologickým podkladem území jsou devonské usazené horniny (především vápence). V údolích potoků jsou maloplošně zastoupeny porosty lužního lesa, strmé stinné svahy kryje suťový les s charakteristickým výskytem jedovatého oměje vlčího moru (*Aconitum lycoctonum*). Z trav tu dominuje zejména kostřava waliská (*Festuca valesiaca*), z širokolistých bylin charakteristických pro Český kras tu roste například žluťucha smrdutá (*Thalictrum foetidum*) nebo devaterník šedý (*Helianthemum canum*) a tařice skalní (*Aurinia saxatilis*). Vzácně se tu vyskytuje i včelník rakouský (*Dracocephalum austriacum*), celoevropsky ohrožený rostlinný druh. V Císařské rokli a v údolí Kodskeho potoka (Údolí děsů) se vyskytuje mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*), v oblasti Tobolského vrchu čolek velký (*Triturus cristatus*). Žijí tu ohrožené druhy lesních ptáků, např. holub doupňák (*Columba oenas*) v jediné stálé populaci na území CHKO Český kras a luňák hnědý (*Milvus migrans*). Na skalních stepích bývá zastížena užovka hladká (*Coronella austriaca*). V opuštěném Tomáškově lomu má hnízdní kolonii kavka obecná (*Corvus monedula*), výr velký (*Bubo Bubo*) a občasně tu zimuje zedníček skalní.

Kolem Kodske jeskyně se napojíme na cyklo trasu 8219 směr Korno. Stále po modré, kolem rybníku Obora do Litně.

Zámek v Litni je feudální stavba, která je chráněna jako kulturní památka České republiky. Ve 14. století byly v Litni 2 tvrze, první byla pojmenována Valdek, ta druhá Mladotovská. Valdek je zmiňován v zemských deskách už v roce 1195. Hlavní hospodářské budovy tvoří obdélníkové nádvoří, které v nejvyšším místě uzavírá panské obydlí. V roce 1639 vypálili Liteň vojáci generála Johana Banéra. V roce 1648 koupil celé panství Jaroslav hrabě Kuňata z Bubna a Litic. Ten nechal tvrz v tehdy módním barokním stylu přestavět na zámek. V roce 1850 koupil celé panství Josef František Daubek od barona Karla Ferdinanda Pureani a následně v roce 1881 ostatní pozemky od rytíře z Troskovic. V té době liteňské panství Daubkové pozdvihli na tehdejší dobu na velmi významnou kulturně i podnikatelskou úroveň. V té době hostil zámek řadu významných uměleckých i politických osobností. V roce 1948 byl zámek zkonfiskován a v zámku byl internát zdejšího učiliště. Po roce 1989 byl zámek vrácen v restituci.

*Pokračujeme opět po modré turistické přes vesnici Svinaře, kolem hrobky Daubkových a ještě než se napojíme na dálkovou cyklotrasu číslo 3. zastavíme ve vesnici a prohlédneme si zdejší zámek. Pokud budeme mít čas, můžeme zajet také k místnímu židovskému hřbitovu. **Od zámku rovně Dlouhou ulicí, vlevo do ulice Slunečná, první vpravo, po polní cestě k velkému domu a kolem něj do lesíku na hřbitov. Cesta ke hřbitovu je po naučné stezce NS Liteň.***

Svinaře V roce 1766 nechal Antonín Maschek z Maasburgu vystavět v poplužním dvoře zámek a rozsáhlou zahradu s parkem. Zámek je obvyklá patrová budova o rozměrech 24 x 12 metrů o sedmi osách, jejíž střední trojosý rizalit v západním průčelí ji o patro převyšoval. Nad střechou se tyčí polygonální věžička se stanovou stříškou s korouhví, která má nápis "AMV 1766". Ze dvora je hlavní vchod, nad kterým je erb stavebníka zámku. Takto zůstal zámek až do závěru 19. století. Poté noví majitelé Bachofenové z Echtu provedli určité stavební úpravy. Jižním směrem přistavili 7 metrů dlouhou přístavbu a na jejím jihozápadním nároží vznikl osmiboký arkýř se stanovou stříškou. Nad ní se tyčí (stejně jako na hlavní věžičce) ozdobná korouhev s nápisem "BzE 1890", což značí dobu výstavby. Na straně severní byla přistavěna patrová obdélníková budova. Od strany západní tj. od parku, lze do ní

vstoupit dvěma oblouky arkády. Nad arkádou je umístěn erb rodiny Bachofenů. Tato přístavba sloužila k provozním účelům. Byla zde umístěna přípravná a kuchyně, z níž vedl ruční nákladní výtah a také pomocné schodiště do patra. Z doby těchto přestaveb je i fasáda, která dala zámku podobu, tak jak ji známe do současnosti.

Dalšími majiteli svinářského zámku je židovská rodina Kahlerů. Za dob jejich držení tohoto majetku nedošlo k žádné významné stavební úpravě. V roce 1938 byla tato rodina nucena uprchnout před nastávající nacistickou okupací Československa. Zámek s celým majetkem byl v držení pražského gestapa.

Po válce byl veškerý majetek zabaven vítěznou mocností a předán do správy českého státu.

Po provedení přidělů v roce 1950, připadl zámek Cementárnám v Berouně a nastala nejsmutnější etapa v jeho historii. Zámecká budova byla předělána na byty a hospodářský dvůr používalo družstvo a později státní statky k zemědělské výrobě. Do údržby a oprav peníze neplynuly a nastalo pozvolné chátrání.

V roce 2003 koupil zámek Ing. Jiří Nosek, který zahájil rekonstrukci objektu.

Nemá smysl zajíždět k železitému prameni, dnes je zarostlý a vodu nelze nabrat. Kolem zámku najedeme na cyklotrasu č. 3 a podél halounského potoka sjedeme do Zadní Třebaně.

Až dojedeme do Zadní Třebaně, budeme mít v nohách cca 20 km, komu se nebude chtít jet dál, nasedne na vlak a my ostatní budeme pokračovat pravděpodobně po pravém břehu Berounky po cyklostezce, směr Černošice. Doporučuji svačinu sebou, plánovaná hospoda vzhledem k prohlídce kostelů a zastavování u dvou zámků a možná i jeskyni se asi nestihne nebo až v závěru výletu ve Všenorech, podle času a dojezdových možností každého.

